

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR**

1995 yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

1-2023

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

U.I.Nosirova, L.A.Ernazarova	
Nasriy matnlardagi sintaktik-stilistik figuralarning pragmatik jihatlari.....	212
O.I.Yadgarova	
Shaxsni o'rganishda proyektiv metodikalarning afzalliklari tahlili	216
O.M.Xalimova, A.A.Xusanov	
Ovoz buzilishlari: ovoz buzilishlarini turlari va kelib chiqish sabablari	221
D.X.Turdiboev	
O'quvchilarning matematik savodxonligini oshirishda tanqidiy fikrlash ko'nikmasini ahamiyatlilik darajasi.....	224
Sh.D.Ismoilov	
O'smir yoshdagi o'g'il bolalarni hayotga tayyorlash kompetensiyasini shakllantirishning tamoyillari	227
S.A.Yaxyayeva	
Yoshlarda estetik madaniyatni rivojlantirishning tarixiy zaruriyati va mafkuraviy asoslari.....	231
B.B.Nizomova, O.T.Sobirov, G.G'.Xomidova	
Maktab 7-sinf biologiya darsligidagi "Bakteriyalar. Protistalar. Zamburug'lar" mavzusida tabiiy fanlar integratsiyasini ta'limdagi ahamiyati	236
G'.B.Samatov.S.Mo'minjonov	
Ikki atomli gazlarda tebranma-ilgarilanma energiya almashinish ehtimolligini hisoblash.....	248
X.R.Saidova	
Ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini nazorat qilish va baholash mexanizmlari.....	254
J.B.Hamraqulov	
Talabalarda ekologik axloqiy kompetentlikni shakllantirish imkoniyatlari	259
Sh.H.Yusupaliyeva	
Texnik oliy o'quv yurtlarida chet til darslarini tashkillashtirishda o'g'zaki nutq kompetensiyasini samarali qo'llash usullari.....	263
X.R.Umarov	
O'quvchilarda jinoyat va jazo tushunchalariga doir bilimlarni rivojlantirish ijtimoiy zarurat sifatida	266
X.M.Madazimov	
Bir hikoya talqinida bosh qahramon qiyofasi	274
B.T.Yunusaliyev	
Modus kategoriyasining modallilikni o'rganishdagi ahamiyati.	277
K.I.Qosimov	
Abdulla Qodiriy – XX asr geniysi	280
M.A.Xusanova, M.A.Xusanova	
Somatik kodlar tadqiqiga doir	287
M.O.Rahimova	
O'zbek tilida leksik nomemalar.....	290
N.S.Qobilova, M.T.Hojiyeva	
Umumiy taqiqlovchilar va ularning komponentlari.....	293
A.M.Rasulova	
To'siqsizlik munosabatining jahon tilshunosligida o'rganilishi	297
Z.V.Alimova, U.A.Soxibova	
Frazeologik birliklar va ularning semantik tahlili.....	300
I.I.Akramov	
Aforizmlarni pragmatik tushunish aspektlari	305
B.A.Yunusova	
Kombinator leksikografiya – tilshunoslikning nazariy va amaliy asosi.....	310
Z.H.Usmonova	
Rey Bredberning "Marsga Hujum" ("the martian chronicles") asari bilvosita tarjimasida tarjima usullari va o'ziga xos xususiyatlari	315
A.M.Mamarasulov	
Osmon va yer tushunchalarining qiyosiy semantik tadqiqi.....	319
L.X.Badalova	
Ingliz tilini chet tili sifatida o'rgatishda storytelling yondashuvining ahamiyati	322

NASRIY MATNLARDAGI SINTAKTIK-STILISTIK FIGURALARNING PRAGMATIK JIHATLARI**ПРАГМАТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ СИНТАКТИЧЕСКО-СТИЛИСТИЧЕСКИХ ФОРМ В ПРОЗАИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ****PRAGMATIC ASPECTS OF SYNTACTIC-STYLISTIC FIGURES IN PROSE TEXTS****Nosirova Umidaxon Ikromovna¹, Ernazarova Laylo Abdusaitovna²****¹Nosirova Umidaxon Ikromovna**

– Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

²Ernazarova Laylo Abdusaitovna

– Farg'ona davlat universiteti, lingvistika: o'zbek tili yo'nalishi magistri

Annotatsiya

Ushbu maqolada til ijtimoiy hodisa ekanligi, tilshunoslik sohalarini: semantika, sintaktika, stilistika va pragmatikaning o'zaro uyg'un holda rivojlanish masalalari, matn lingvistikasi va pragmatikaning shakllanishi, bu sohada tilshunos olimlar tomonidan amalga oshirilgan ilmiy izlanishlar, matn va uni yuzaga chiqaruvchi lisoniy va leksik birliklar, ularning sintaktik, stilistik, pragmatik xususiyatlari, poetik matnlarning pragmatik xususiyatlarini namoyon bo'lishida sintaktik-stilistik figuralarning o'rnini, poetik nutqning emotsional-ekspressivligini oshirishga yordam beradigan maxsus sintaktik oborotlar: parallelizm, takror va uning turlari, anafora, infora, epifora, antiteza, gradatsiya, inversiya, ritorik so'roq gaplar kabilarning poetik matnning mazmun-mohiyatini ochishdagi ahamiyati yoritilgan.

Аннотация

В данной статье рассматривается тот факт, что язык является социальным явлением, вопросы гармоничного развития областей языкознания: семантики, синтаксиса, стилистики и прагматики, становления лингвистики текста и прагматической лингвистики, научные исследования, проводимые лингвистами в этой области, текст и образующие его языково-лексические единицы. Подчеркивается значение антитезы, градации, инверсии, риторических вопросительных предложений в раскрытии сущности поэтического текста.

Abstract

In this article, the fact that language is a social phenomenon, the issues of harmonious development of the fields of linguistics: semantics, syntax, stylistics and pragmatics, the formation of text linguistics and pragmatology, the scientific research carried out by linguists in this field, the text and the linguistic and lexical units that create it. The importance of antithesis, gradation, inversion, rhetorical interrogative sentences in revealing the essence of the poetic text is explained.

Kalit so'zlar: pragmatologiya, stilistika, sintaktik-stilistik figuralar, antiteza, anafora, alliteratsiya, ellipsis, emotsiya, gradatsiya, inversiya, parallelizm, ritorik so'roq gaplar.

Ключевые слова: прагматическая лингвистика, стилистика, синтаксико-стилистические фигуры, антитеза, анафора, аллитерация, эллипсис, эмоция, градация, инверсия, параллелизм, риторические вопросительные предложения.

Key words: pragmatology, stylistics, syntactic-stylistic figures, antithesis, anaphora, alliteration, ellipsis, emotion, gradation, inversion, parallelism, rhetorical interrogative sentences.

KIRISH

Dunyo yaralibdiki, undagi har bir narsa doimiy harakatda va rivojlanishdadir. Bu jarayon o'zbek tili taraqqiyotida ham o'z aksini topgan bo'lib, uni tilimizning qadimiy va boy tarixi yoritilgan manbalarda ko'rishimiz mumkin. Tilimiz tarixiga nazar tashlasak, undagi mushtarak yozma yodgorliklar miloddan avvalgi davrlarga borib taqaladi. Tilshunos olimlar: M.Qoshg'ariy, Zamaxshariy, A.Navoiy kabilar tilimiz rivojiga munosib hissa qo'shganlar. Jamiyatda har bir jabha oddiydan murakkabga qarab rivojlanib boradi. Shuningdek, til ham ijtimoiy hodisa bo'lib, doimo harakatdadir. Shu bois tilga oid muammolar har bir davrning o'z nuqtayi nazaridan kelib chiqqan holda tadqiq etiladi. Bugungi kunga qadar tilimiz turli yo'nalishda o'rganildi, tahlil qilindi. Tilshunoslar tomonidan qayd etgan qonuniyatlar tilimizda, badiiy adabiyotimizda o'z ifodasini topdi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

O'zbek tilshunosligida 1980-1990-yillarda nutq vaziyati va matn lingvistikasi tadqiqida semantika, sintaktika, stilistika va pragmatika sohalarini uyg'un holda o'rganishga e'tibor kuchaydi. Matn va uni yuzaga chiqaruvchi lisoniy vositalar tadqiqi yuzasidan qator doktorlik va nomzodlik dissertatsiyalari himoya qilinib, monografiyalar, qo'llanmalar yaratildi. Tilshunos olimlar

ILMIY AXBOROT

A.Nurmonov, N.Mahmudov, A.Mamajonov, Z.Tohirov, D.Lutfullayeva, Sh.Iskandarova, S.Mo'minov, Sh.Safarov, M.Hakimov, M.Saidxonov, S.Boymirzaeva, S.Maksumova, A.Ko'chiboev, M.Qurbonova, A.Pardayev, M.Abdupattoyev, E.Ibragimova, S.Qurbonova, M.Gaziyeva, U.Nosirova, N.Qazaqova va boshqa olimlarning ilmiy izlanishlarida pragmatika va uning tadqiqot predmeti, undagi asosiy tushuncha va tamoyillar bilan bir qatorda muloqot jarayonining stilistik, sotsiologiyistik, psixologiyistik va metodik jihatlari tadqiq etildi. Yuqorida ko'rsatib o'tilgan tadqiqotlarning barchasi o'zbek tilshunosligida pragmatik lingvistik haqidagi nazariyaning shakllanishiga xizmat qilib, shu sohada amalga oshirilgan ishlar uchun ilmiy-nazariy manba vazifasini bajarib kelmoqda. Matn va uning sintaktik-stilistik xususiyatlari A.Mamajonov ilmiy izlanishlarida keng tadqiq etilgan bo'lsa, ilmiy matnning pragmatik xususiyatlari tilshunos olim M.Hakimov, poetik matnlarning lingvopragmatik xususiyatlari U.Nosirova tomonidan yoritilgan. Ayni paytda, sintaktik birliklarning pragmatik xususiyatlari amalga oshirilayotgan tadqiqotlarning asosini tashkil qilgan bo'lsa-da, pragmatik lingvistik matn tilshunosligi bazasida shakllanib, unda matnning pragmatik jihatlari o'rganilgani holda, matn lingvistikasi yo'nalishida yangi sohalarining paydo bo'lishiga yo'l ochdi. Bu esa poetik matnlarda ifodalangan leksik birliklar va ularning sintaktik-stilistik xususiyatlarini yoritish imkonini yaratdi. Shu bois bugungi kun tilshunosligida poetik matn va unda ifodalangan sintaktik-stilistik figuralarning pragmatik mohiyatini tadqiq etish muhim ahamiyat kasb etadi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Poetik matnda muallif o'z oldiga qo'ygan maqsadini yoritishda voqelik va nutq sharoitiga qarab til vositalarini tanlab ishlatadi. Jumladan, ma'lum bir soha vakili bo'lgan olim o'z ilmiy nutqida shu sohaga xos atamalarni tanlab ishlatib, shoir yoki yozuvchi badiiy estetik ma'noli so'zlarni topib ishlatishga harakat qiladi, ya'ni bir voqelik mazmuni turlicha shakllarda ifoda etiladi. Bu jarayonda voqelikni ifodalash uchun muallif turli xil sintaktik-stilistik figuralardan foydalanadiki, ular asar mazmunini yoritish uchun xizmat qiladi.

Badiiy adabiyotda ifodali nutq vositasi sifatida muhim rol o'ynaydigan, mazmunan stabillashgan nutq oborotlari sintaktik-stilistik figuralar deyiladi.[6,54] Sintaktik-sintaktik figuralarning quyidagi asosiy ko'rinishlari mavjud: *anafora*, *epifora*, *takror*, *antiteza*, *gradatsiya*, *ellipsis*, *alliteratsiya*, *ritorik so'roq* kabilar. Bu uslubiy vositalar mavzuga aloqador bo'lgan barcha adabiyotlarda uchratishimiz mumkin.

Sintaktik-stilistik figuralar badiiy tasvirda ifodalilik hosil qiluvchi va ma'lum bir stilistik funksiya bajaruvchi intonatsion-sintaktik vositalar, usullardir. Bu vositalar adabiyotshunoslikda poetik sintaksis yoki ritorik figuralar deb yuritiladi. Sintaktik stilistik figuralar nutqning emotsionalligini oshirishga yordam beradigan maxsus sintaktik oborotlardan iborat bo'lib, ularga parallelizm, takror va uning turlari, antiteza, inversiya, ellipsis, sanash usullari, gradatsiya kabilar kiradi.[7,16] Mazkur maqolada O'.Hoshimovning "Daftar hoshiyasidagi bitiklar" asarida qo'llanilgan sintaktik figuralarning pragmatik xususiyatlarini ko'rib o'tamiz.

Sintaktik-stilistik figuralar tilning ifodali vositalari qatoriga kiradi. Bu vositalar dastlab badiiy nutqqa xos vosita sifatida qaralgan bo'lsa, tilshunoslikka oid adabiyotlarda esa prozaik nutq hodisasi deya e'tirof etiladi. Sintaktik figuralar nutqni jozibali ifodalash bilan birgalikda pragmatik xususiyatlarni ham o'zida mujassam etadi.

Anafora – sintaktik figuralarning keng qo'llanilgan turi bo'lib, unda sintaktik konstruksiyani hosil qiluvchi komponentlarning bir xil so'z yoki so'z birikmasi bilan boshlanishidir. Takrorning predikativ birlikning qaysi o'zida qo'llanilishiga qarab anafora, infora, epifora va aralash holatdagi turlari mavjud.

Xudodan, umr ber, deb so'raganlarni ko'rdim.

Xudodan, baxt ber, deb so'raganlarni ko'rdim.

Xudodan, farzand ber, deb so'raganlarni ko'rdim.

Xudodan, davlat ber, deb so'raganlarni ko'rdim.

Xudodan, omad ber, deb so'raganlarni ko'rdim.

Faqat...Xudodan, ey, yaratgan Egam, men – nodonga bir chimdim aql ber, deb so'ragan bandasini ko'rganim yo'q.

(O'tkir Hoshimov. "Munojot")

Mazkur nasriy matnda sintaktik figuralar muallifning teran fikrlari orqali pragmatik ma'no ifodalangan. Anafora, ya'ni har bir misra avvalida ta'kid yuklangan takror yozuvchining bandalar

Allohdan yolvorib so'raydigan ne'matlarini qayd etib, biroq bularni his etish uchun eng asosiysi bo'lgan aqlni odamzod unutib qo'yishini inkor etib bo'lmaydi. Yozuvchi matnda *anafora*, *infora*, *epiforalardan* mohirona foydalanganiki, ular zamirida insonga ta'sir kuchini o'tkazuvchi pragmatik ma'no yashiringan, ya'ni bizga shuncha ne'mat ato etilgan-u, uni anglash uchun ong zarur ekanligi alohida ta'kidlanadi. Shuningdek, mazkur matnda gap bo'laklarining bir xil holatda joylashganligi sintaktik parallelizmni tashkil etadi. Yonma-yon gaplar, sintagmalarning bir xil sintaktik qurilishga ega bo'lishi. Parallel birliklarning asosiy vazifasi fikrga izoh berish, asoslash va eng muhimi, unga tinglovchini ishontirishdan iborat. Ular uslubiy vositalardan biri bo'lib, nasriy matnda ko'p qo'llanadigan, eng mahsuldor va ta'sirchan sintaktik birlik hisoblanadi. Bir xil shakllangan gaplar badiiy nutq ta'sirchanligini boyitish bilan birga fikrni batafsil - atroflicha ifodalanishiga, tasvir obyekti bilan bog'liq ma'lumotlarning kengayib borishiga xizmat qiladi.

Voqea-hodisalar mohiyatidagi ziddiyatni ochish uchun asosan, nasriy matnda zid ma'noli qo'shimchalar, zidlovchi bog'lovchilar, so'z va iboralardan ma'lum bir maqsadda foydalaniladi:

Ayol qalbi teskari magnitga o'xshaydi: yaqinlashsang – uzoqlashadi, uzoqlashsang – yaqinlashadi.

(O'tkir Hoshimov. "Ayol qalbi")

Ushbu matndagi *yaqinlashsang – uzoqlashadi, uzoqlashsang – yaqinlashadi* kabi sintaktik qurilmada mantiqiy jihatdan qiyoslanuvchi fikr keltirilgan bo'lib, antiteza orqali qarama-qarshi ma'no yuzaga chiqqan. Badiiy matn lisoniy jihatdan tahlil qilishda antitezadan yozuvchining ko'zda tutgan maqsadi nima ekanligini aniqlash talab qilinadi. Uning pragmatik xususiyati shundan iboratki, ayolga nisbatan mo'tadil, bir maromda munosabatda bo'lish, shuningdek uning o'zgaruvchan fe'l-atvor egasi ekanligi ifoda etilgan. Nasriy matnda antitezaning keng qo'llanishi esa uning pragmatik ma'no qirralarining ifodalashi bilan izohlanadi.

Odam o'z farzandlarining yil sayin o'sib, kamol sari ketayotganini biladi-yu, o'z ota-onasining yil sayin cho'kib zavol sari ketayotganini bilmaydi...

(O'tkir Hoshimov. "Kamol va zavol")

Matnda qo'llanilgan *kamol-zavol* antonimlari zamiriga butun boshli inson umri yashiringan. Uning ma'no atkasida farzandlar kamoli bizni suyuntirsa, uning ortida

ota-ona umri o'tib borayotganligi, qarib, kuchdan qolayotganligi ifoda etilgan. Matnda ifodalangan antonim so'zlar orqali *mehr pastga qarab oqadi*, degan pragmatik ma'no anglashiladi.

Nutq parchalaridan biri ikkinchisining ma'nosini kuchaytirib borishdan iborat uslubiy jarayon bo'lgan gradatsiyaning nasriy matnda qo'llanilishi ham lison tadqiqida alohida o'rin egallaydi.

Do'stni xo'rlash – gunoh . Umr yo'ldoshini xo'rlash – yuz hissa gunoh. Ota-onani xo'rlash – ming hissa gunoh. Go'dakni xo'rlash – cheksiz gunoh...

(O'tkir Hoshimov. "Gunohi azim")

Muallif ushbu matnda gradatsiyani qo'llash orqali inson ruhiyatiga ta'sir etgan. Har bir so'zni, dastlab, qarindoshlikni ifodalovchi otlarni ketma-ket qo'llab: *do'st, umr yo'ldosh, ota-ona*; son so'z turkumini *yuz-ming-cheksiz* darajasini oshirib boorish bilan pragmatik maqsadiga erishgan, ya'ni muqaddas kitobimizda yozilganidek gunohi azimlardan bizlarni qaytargan, insonni ulug'lashni o'rgatgan.

Gradatsiya xususiyatlariga ko'ra turlicha tasnif qilinadi: mohiyatiga ko'ra: ko'tariluvchi gradatsiya va pasayuvchi gradatsiya; ifoda usuliga ko'ra: mantiqiy, emotsional va miqdoriy gradatsiya; ifoda materialiga ko'ra: leksik gradatsiya va sintaktik gradatsiya. Mazkur matnda esa mantiqiy, emotsional, leksik va sintaktik gradatsiyadan foydalanilgan.

Poetik matnlarda inversiya va ritorik so'roq gaplar ham pragmatik xususiyatga ega.

Yaxshiyamki Xudo oftobni bag'rikeng qilib yaratgan. Bo'lmasa yer yuzidagi odamlarning illatlarini har kuni ko'raverib, allaqachon so'nib qolgan bo'larmidi...

(O'tkir Hoshimov. "Oftob")

Ushbu matnda yozuvchi gap bo'laklarining o'rnini odatdagi tartibda emas, o'zgargan tartibda qo'llab, tag ma'noni yuzaga chiqqan. Inson ruhiyati, ular orasidagi munosabatlar, dilxiraliklar, umuman olganda, muallifning ijtimoiy hayotga bergan bahosi o'z ifodasini topgan.

Turmush sinovlariga biz – kattalar dosh berolmasak, bolada nima gunoh? Nega bizning aybimiz uchun go'daklar yetim qolib, aziyat chekishi kerak?

(O'tkir Hoshimov. "Bosh aybdor")

Avvalo, matn nomlanishining o'zida ham tag ma'no, presuppozitsiya mavjud. Farzand ota-onaning aybi uchun aybdor emas. So'roqlarning o'zida ham javob mujassam. Turmush sinovlariga

ILMIY AXBOROT

dosh berolmagan avvalo kattalar, jamiyat, muhit aybdor. Hech bir go'dak tirik yetim bo'lib qolmasin. Lison mana shunday grammatik qurilish, semik va progmatik tomonlarga ega murakkab hodisadir.

Poetik matnlardagi so'zlovchining o'ta xursandlik yoki o'ta xafalik holatlarini yoki qahramonning his-hayajonini, voqea-hodisaga emotsional munosabatini ifodalovchi gaplar emotsional gaplar hisoblanadi. Ularda ifodasida muallifning voqelikka bo'lgan munosabati namoyon bo'ladi:

Hech qachon Osmonga tupurma! Osmon qahrli. Tupuging yuzingga qaytib tushadi!

Hech qachon yerga tupurma! Yer mehrli: tupuging yuzingga sachramaydi. Ammo shu Yer seni ko'ksida ko'tarib yuradi.

(O'tkir Hoshimov)

Ushbu matndagi emotsional gaplar zamiriga asrlar qaridagi haqiqat yashiringan. Darhaqiqat, yerdan unib chiqqan har bir tirik jonzot Yerning taftini his etadi, ko'kka bo'y cho'zganda ham uning zahmatini unutmazligi lozim. Matnda ifodalangan undov gaplar muallif nutqning ekspressivligini ta'minlash bilan birga kitobxonga muallifning pragmatik murojaati, buyrug'idir. Bunday ifodalalar tilshunos olim K.Byuller ta'kidlaganidek[1,87], tilning appelyativ funksiyasi bo'lib, uni tilshunoslikning progmatika sohasi o'rganadi.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, olamning lisoniy manzarasi poetik matnlarda leksik birliklar, sintaktik-stilistik figuralar orqali namoyon bo'ladi. Bunday til birliklari matnning estetik-emotsionalligini kuchaytirish, mazmun-mohiyatini ochish uchun xizmat qiladi. Borliqdagi axborotlarning muallif ongida qayta ishlanib, poetik tafakkur sinteziga aylanishi, kognitiv bilimlar hosilasi sifatida namoyon bo'lishi va ularning antroposentrik tamoyil asosida pragmatik jihatdan tadqiq etilishi bugungi kun tilshunosligining matn lingvistikasi hamda pragmatika sohasi rivojida muhim ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR (REFERENCES)

1. Бюллер К. Теория языка. Репрезентативная функция языка. –Москва,1993. (Buhler K. The theory is written. Representative function language. -Moscow, 1993.)
2. Каменская О.П. Текст и коммуникация. –М., 1990. (Kamenskaya O.P. Text and communication. - M., 1990.)
3. Филиппов К.А. Лингвистика текста. Курс лекций. – Петербург, 2003. (Filippov K.A. Linguistics is a text. The course is a lecture. - Petersburg, 2003.)
4. Схернявская В.Е. Лингвистика текста: поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность. –М.: ЛИБРОКОМ, 2009. (Chernyavskaya V.E. Linguistics of text: polycoding, intertextuality, interdiscursiveness. - M.: LIBROKOM, 2009.)
5. Галперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. М.: Наука,1982. (Galperin I.R. Text kak obekt lingvisticheskogo issledovaniya. M.: Nauka, 1982.)
6. Рубайло Л.Т. Художественные средства языка. М., 1961. –С.54.(Rubailo L.T. Khudojestvennye sredstva zyuzyka. M., 1961.S.54.)
7. Мамажонов А. Қўшма гап стилистикаси.Тошкент.1990. (Mamajonov A. Stylistics of the compound sentence. Tashkent. 1990.)
8. Ҳақимов М., Газиёва М. Прагмалингвистика асослари. -Тошкент: Poligraf Seper Servis, 2020. (Hakimov M., Gazieva M. Fundamentals of pragmalinguistics. -Tashkent: Polygraph Seper Servis, 2020.)
9. Nosirova.U. Poetik matnlarning pragmatik xususiyatlari. Monografiya. – Farg'ona: "Classic", 2020. (Nosirova.U. Pragmatic features of poetic texts. Monograph. - Fergana: "Classic", 2020.)
10. Hoshimov.O'. Daftar hoshiyasidagi bitiklar. – T.: "Sharq", 2006. (Hoshimov. O'. Inscriptions on the border of the notebook. - T.: "Sharq", 2006.)

Internet saytlari:

1. www.ac/semiotic/lkf_met.html
2. www.semantica-y-lexicologiya-de-la-lengua-espanola